

Školitelský posudek

Tereza Hájková, Struktury obyvatelstva městyse Koloveč v letech 1910-1921. Bakalářská práce. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2019, 54 stran (72292 znaků).

Cílem bakalářské práce Terezy Hájkové bylo ukázat za pomoci mikroanalytické metody, jaké konkrétní projevy a důsledky na obyvatelstvo měla první světová válka v prostředí městyse Koloveč, ve kterém v první čtvrtině 20. století žilo 1300-1400 obyvatel. I když následky první světové války jsou v celkovém kontextu českých zemí dostatečně známé, přeci jen může detailní analýza relativně malé lokality, při níž je využito různorodé spektrum pramenů, nabídnout nový pohled na dané téma. Hlavním záměrem autorky bylo soustředit se na proměnu struktur obyvatelstva, což v sobě zahrnuje jak popis změn, k nimž došlo ve složení obyvatelstva podle věku a pohlaví, tak i popis socioprofesionálních změn a proměn ve složení domácností. K tomuto účelu Tereza Hájková podrobně analyzovala data získaná ze sčítání lidu, která proběhla v letech 1910 a 1921. Autorka kromě toho vypsala rovněž údaje o narozených, zemřelých a oddaných, které pro vymezené období let 1910-1921 zachytila příslušná matrika. Pro vytvoření plastičtějšího obrazu vztahujícímu se k válečným a poválečným událostem využila Tereza Hájková i obecní kroniku a rovněž práci Jana Šindeláře o dějinách Kolovče, která byla poprvé vydána v roce 1936, a tak rovněž může sloužit jako pramen událostí, které se odehrály v tehdy nedávné době.

Autorce se díky kombinaci pramenů skutečně podařilo přiblížit detaily, které nám poskytují některé konkrétní údaje týkající se dopadů první světové války. Tereza Hájková například zjistila, že v Kolovči během války padlo celkem 14 % mužů, kteří byli odvedeni na frontu (zápisy o jejich smrti se v matrice neobjevily), a že těchto 36 mužů po sobě zanechalo 34 sirotků, což představuje asi 8 % dětí do 15 let. Zvýšený podíl zemřelých mužů se projevil na změnách indexu maskulinity, neboť u dospělého obyvatelstva v roce 1921 převažovaly počty žen nad počty mužů výraznějším způsobem než v roce 1910. Zajímavé je zjištění, že přes válečné ztráty nenarostl příliš nápadně podíl vdov (autorka zároveň ukázala, že v průběhu válečných let došlo k výraznému poklesu podílu protogamních sňatků). Výše popsané změny se projeví i v dalších oblastech, když například došlo k výraznému poklesu v zastoupení vícečlenných domácností (nad 5 osob v domácnosti) z třetiny na čtvrtinu. Autorka rovněž poměrně zdařile popsala proměnu socioprofesionální struktury, kterou dala do kontextu s místními možnostmi výroby a obživy. Z jejích výsledků například vyplývá dvojnásobný nárůst podílu žen zaměstnaných v různých typech služeb, k němuž došlo v roce 1921 ve srovnání s rokem 1910.

Tereze Hájkové se podařilo vytvořit určitě zajímavou práci, nicméně při jejím psaní se autorka nevyhnula určitým problémům, které vyplývají především z podcenění závěrečné fáze, kdy autorka práci dokončovala ve spěchu a bez adekvátních konzultací. Pokud by měla k dispozici více času, mohla by prohloubit některé analýzy, neboť komentáře dosažených výsledků často zůstávají na povrchu a nezamýšlí se nad příčinami popisovaných jevů. Největší prohřešky však shledávám ve způsobu citování, a to především při užití archivních pramenů a internetových zdrojů. Při citaci archivních pramenů je třeba uvést přesný název archivu, název fondu a další náležitosti, a to přesto, že pramen je digitalizovaný a dostupný on-line. Při použití internetových zdrojů je pak nutné odkazovat na konkrétní webovou stránku, nestačí pouze domovská stránka, nýbrž je třeba příslušný odkaz doplnit i datem navštívení webové stránky. Problémy s citacemi se však autorce nevyhnuly ani u dalších typů zdrojů. Pokud je z knihy

převzat konkrétní datový údaj, měl by být uveden i odkaz na konkrétní stránku (viz s. 40, kde autorka přebírá počty žáků navštěvující kolovečskou školu). V některých případech pak odkaz na zdroj chybí úplně (s. 28, kde autorka uvádí údaj o počtu padlých v obecní kronice, aniž na ni odkazuje).

Na druhou stranu další závažné chyby formálního ani jiného rázu práce neobsahuje, je psána poměrně čtivým jazykem, jenž je užíván gramaticky správně. Domnívám se tedy, že bakalářská práce Terezy Hájkové přináší řadu nových poznatků a že celkově splňuje kritéria kladená na tento typ kvalifikační práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 15. 8. 2019

doc. PhDr. Alice Velková, Ph.D.